

nica). Nepravilno je prvo. Zakaj bi pisali „Klub“ z veliko začetnico, ko je „Turistovski klub“ en pojem, lastno ime! — Klasičen zgled nedoslednosti: Kraljevsko Zemljepisno Društvo (11); Kraljevsko Zemljepisno društvo (210) in 12 vrstic pozneje: Kraljevsko zemljepisno društvo (210). Veseli me, da se je g. Kos ravnal po pregovoru: Če si skončal dobro, je vse dobro. — Knjigo priporočam.

L. Arh.

~~~~~

Druga.

I. V. Jagić: **Istorija slavjanskoj filologii.** Sanktpeterburgъ, 1910. Str. 961. Cena 12 K. — Poročilo je sicer malo zakesnelo, a ker se še pri Slovencih doslej ni nikjer zadostno opozorilo na to veleslužno delo prof. Jagića, naj izpregovorim nekaj besed. Cesarska akademija znanosti v Peterburgu vrši res veliko kulturno nalogo s tem, da izdaja in podpira razna znanstvena dela ter v ta namen deli sposobnim učenjakom štipendije. Seveda ji je to lahko, ker ima za to dovolj denarja. Tako se je po navsetu najznamenitejših učenjakov in filologov namenila izdati v enotno urejeni zbirki delo, ki naj bi obsegalo vse stroke slovanske filologije, ter si je izvolila v to svrhu za urednika izkušenega slavista, prof. Jagića. Kot prva knjiga te enciklopedije je izšla zgoraj imenovana „Zgodovina slovanske filologije“, ki jo je spisal strokovnjak na tem polju, član akademije, prof. Jagić. Če pomislimo, da je to prvo večje delo te vrste, in da je snov, ki jo obdeluje pisatelj, tako obširna in vsestranska ter je obenem nedostajalo še veliko v to stroko spadajočih spisov, se moramo zares čuditi prof. Jagiću, da se mu je posrečilo izvršiti to nalogo tako dobro. Obžalovati je le, da je bil Jagić tako ponižen in skromen, da ni hotel povedati skoraj nič o svojih lastnih zaslugah za slovansko filologijo. Vsled tega je obdelal novejšo dobo le bolj pregledno in se dotaknil sedaj živečih slavistov le tuptam, ako je šlo za kako načelno vprašanje. V 30 poglavjih obravnava obširno snov. Pripoveduje o starih, srednjeveških poročilih o Slovanih vobče, navaja slovniške opazke, ki se nanašajo na cerkvenoslovanski jezik, ter poroča o prvih slovarjih in slovnicaх različnih slovanskih jezikov. V početkih 19. stoletja se je pričela tudi slavistika bujneje razvijati, Dobrovský, Kopitar, Vostokov so orali ledino. To je bila prva doba. Druga počenja za nastopom Šafařika (Slowanské starožitnosti 1837). Ustanavljajo se stolice za slovansko filologijo ter se pripravljajo pot tretji dobi, kateri je dal znak Miklosich s svojo primerjajočo slovnico slovanskih jezikov. Kot gobe po dežju so vstali po vseh slovanskih deželah slavisti, ki pripadajo deloma še k Miklošičevi dobi,

deloma pa segajo že v novejši čas. Vzrok temu, da je knjiga tako odebelela — izpočetka ji je bilo namenjenih samo 10 tiskovnih pol, v resnici pa jih obsega 60 — je, da se prof. Jagić ni držal ozko stavljenih mu mej ter je čestokrat posegel preko njih ter poleg strogo filologične znanosti poroča tudi o literarni zgodovini, etnografiji itd. Sploh je treba poudariti, da se je Jagić preveč oklepal posameznih osebnosti ter jih stavil v ospredje. Morda bi bilo bolje, ko bi se bil posvetil bolj notranjemu razvoju slavistike ter nam obenem pokazal, kako daleč smo prišli danes v tej stroki.

Sicer pa je knjiga res vse hvale vredna in je nekak plod Jagićevega dolgoletnega truda in dela na tem polju. Dobro bo služila slavistom, zlasti početnikom, kot uvod v slavistično znanost. J. K.

Olaf Broch: **Очеркъ физиологии славянской рѣчи.** Sanktpeterburgъ 1910, str. 262. Cena 3 K 84 v. — S pričujočim delom se je zopet zamašila vrzel na polju statistike. Kot V. knjiga enciklopedije slovanske filologije je izšla pred kratkim že dolgo zaželjena fonetika slovanskih jezikov. Fonetika je moderna veda, a predpogoj vsem slovniškim raziskovanjem, zlasti glasoslovnim. Vsi drugi kulturni narodi so imeli že lepe študije o fonetiki, tudi severnim in zapadnim Slovanom jih ni manjkalo. Omeniti so n. pr. I. Rozwadowsky: *Szkiec wymowy polskiej 1901*, A. Frinta: *Novočeska vjslovnost 1909*, pri Rusih se je pečal s fonetičnimi raziskovanji Bogorodickij, kateri nam je znan tudi po svojem dialektološkem spisu: *Говоръ Бледа*. Pomanjkljivost sličnih študij pri južnih Slovanih se pozna tudi delu Brochovemu. Seveda je nemogoče, da bi se pri taki študiji, kot je Brochova slovanska fonetika, izčrpal ves material. Ker je pisatelj porabil večinoma že znane vire, zato tudi ne prinaša dosti novega, ampak je delo le nekaka dobra kompilacija. Snov je razporejena, kakor je vobče pri takih knjigah navada, izpočetka nekaj splošnega o postanku in artikulaciji glasov, nato govori o glasovih raznih slovanskih jezikov. Glede slovenščine je pripomniti, da se je pisatelj naslanjal izvečine na Škrabčevu razpravo: *O glasu in naglasu našega knjižnega jezika v izreki in pisavi. Novo mesto 1870*. Dalje so mu služile kot dobra podlaga različne Škrabčeve drobtine, raztresene po „Cvetju“, in Pleteršnikov slovar. Na živem viru je študiral pisatelj le ljubljanski govor. Treba bo tudi nam kmalu sličnega spisa o slovenski fonetiki, kot ga imajo že drugi narodi, toda popreje bo treba preiskati še ona narečja, ki so ostala doslej še nepreiskana. Ker izide knjiga kmalu tudi v nemškem jeziku, in sicer v zbirki: *Sammlung slawischer Lehr- und Handbücher*, v Heidelbergu, nam bo tamkaj laže dostopna. Zaradi enotne terminologije, bo Brochova knjiga za Slovane velike važnosti. J. K.

Glasba.

„**Novi Akordi**“ so nastopili s prvo letošnjo številko svoje deseto leto. O tej priliki so dobili novo zelo lično uniformo, ki jo je napravil prof. Saša Šantel, sotrudnik lista. Ljubke in prikupljive so

zlasti razne vinjete in inicialke. — Glasbeni del lista obsega topot 12 strani, književna priloga pa kar 16.

Skladbe so sledeče: Adamičev mirni in sanjavi klavirski komad „Morje“, kosček programske

glasbe, ki smo jo Slovenci do danes še prav malo gojili. Srečna misel, da namerava¹ g. Adamič posvetiti morju šest glasbenih slik, h katerim si je vzel za podlago legendo iz Aškerčevih „Jadranskih bisserov“. Bog daj pri delu veliko uspeha! — Lajovičev samospev s klavirjem „Zunaj na rahlo sapica pih — —“ je skladba, kakor jih piše Lajovic: veleumetna, a obenem tudi izredno težka in to v glasovnem partu — pisana je za sopran — kakor tudi v klavirskem spremljanju (zlasti v prvem delu), in se bodo vsled tega mogli na njej naslajati le prav izbrani glasbeni krogi. Največ težkoč — se mi zdi — prizadeva Lajovic v svojih samospevih proizvajalcem pevcem oz. pevkam s tem, ker tako pogosto menjava tonaliteto. To sicer njemu — skladatelju v doseg bujnejših barv in krepkejših učinkov izvrstno služi, in tudi izvežbanega pianista ne spravi tako brž iz konteksta, a pevkemu grlu je pa vendar kolikortoliko neugodno in tuje. Vendar pa s tem nočem reči, naj Lajovic komponira drugače. Gotovo ima on svoj prav, in ga ne smemo zato trdo prijemati, če komponira primerno svoji izobrazbi in svojim zmožnostim. Vsem, ki se Lajovičevih skladb bojijo, bi svetoval samo to: Nikar Lajovica iz rok! Tudi če ga prav nič ne izvajamo; da ga le študiramo, že to bo za naš velikega pomena. — Mirkov moški zbor „Katica“ je lepo zaokrožena skladba, ki bi res lahko kakor nalašč služila našim društvenim zborom in tudi v koncertnih dvoranah bila na mestu, ko bi le besedilo ne bilo tako neprikladno. Kdor ima namreč še kaj čuta sramežljivosti v sebi, gotovo ne bo maral iti poslušat tako skladbo, kjer se čisto odkrito opeva greh. To je sicer res, da ljubezni in ljubavnih pesmi nihče ne bo spravil s sveta, a tozadevna literatura naj bi bila dostojna. Če že nekateri pesniki ne morejo drugače, kakor da venomer brskajo po blatu, pa naj bi vsaj skladatelji bili toliko modri in izbirčni in naj bi ne uglašljali umazanih in pohujšljivih stvari. — Gerbičeva „Mazurka“ je elegantna salonska klavirska skladba s prav živahno vseskoz z ornamentmi prepletano melodijo. Gerbič jo

¹ Glej „Nove Akorde“ X, 1. str. 12 (Naše skladbe).

je zložil gotovo pod vplivom poljske glasbe, ki jo je imel priliko natančneje spoznavati za časa svojega bivanja med Poljaki. — Adamičeve otroške pesmi: „Izza gor“, „Je pač zima“ in „Solncece“ bodo prav tečna hrana za otroke, pa tudi odraslim ne bodo škodile, če si jih bodo semtertja malo privoščili. — Pavčičev mešani zbor „Kaj ve misli?“ je zelo originalna moderna skladba z naravno se razvijajočo melodijo, izbranimi in jako polnoglasnimi harmonijami; v ritmičnem oziru lepo kontrastirata prvi mirni del in hitrejši drugi, kjer prinesejo pred koncem zlasti triole obilo življenja v skladbo. Ker pa tudi ta skladba opeva meseno naslodo, jo — četudi v glasbenem oziru izborna — za praktično uporabo ni mogoče priporočati.

Posebno bogata je vsebina književne priloge, ki podaja sledeče: Deset let „Novih Akordov“. — Dr. Gojmir Krek: Še enkrat Jenkov „Naprej“. Hkrati donesek k nalogam glasbene zgodovine. — Fran Gerbič: Moj prvi javni: „prima vista“. Črtica iz mojega življenja. — Emil Adamič: Narodna pesem na koncertnem odru. — Koncerti. — Muzikalne in knjižne novosti. — Glasbena društva. — Slovanski glasbeni svet. — Naše skladbe. — Izza tujih odrov. — Odmevi iz koncertne dvorane. — S knjižne mize in iz muzikalne mape. — Umetnikov življenje in stremenje. — Pêle-mêle. — Listnica uredništva.

Stanko Premrl.

Anton Foerster: **10 evharističnih pesmi** za mešani zbor. Op. 112. V Ljubljani 1911. Založila in prodaja Kat. Bukvarna. Cena partituri in štirim glasovom K 3.50, glasovi brez partiture po 40 vin.

Anton Foerster: **12 Pangue lingua — Tantum ergo — Genitori** za mešani zbor. V Ljubljani 1911. Založila in prodaja Kat. Bukvarna. Cena partituri K 1.80, posamni glasovi po 50 vin.

Obe zbirki našega glasbenega Nestorja sta v vsakem oziru vzorni. Prva podaja iskrenoobčutene slovenske cerkvene pesmi v čast Jezusu v presv. Rešnjem Telesu, druga pa krepke in izvečine zelo umetno zložene latinske himne na besedilo „Pangue lingua“, oz. „Tantum ergo“ in „Genitori“. S. P.

Mladim literatom.

III.

Po najpotrebnejšem uvodu (I. in II.) pridite sedaj na reto in rešete vi, mladi pesniki, ki ste nam poslali svoje prvence v oceno. Po tistem, kar smo povedali v I. številki (o Koljcovu), nimamo kar nič strahu, da bi z neugodno kritiko v kakšnem mladem talentu zamorili pesniško stvarjanje, ker tak plamen, če je pristen, se da sicer za nekaj časa zakriti, potlačiti, toda tem huje butne prejalislej na dan.

Odgovarjati hočemo po redu, kakor so nam prišle pesnitve.

Zorislav v Mariboru. — Poslali ste nam osem pesmic. Čitali smo jih z jako mešanimi čuvstvi, čitali celo večkrat, da bi izrekli o njih pravično sodbo. V eni opevate naravo, v treh srečo in nesrečo ljubezni, v ostalih ideale mladosti. Denimo sem prvo, kjer opevate zefir in solnce in jutro in dan; naslovili ste jo:

Jutro.

Zašumél zefir	Solnce pa vrh gor
je preko polj,	se je ozrlo nanj
ko rodila bi	in zefir vesel
ga težka, težka bol...	zašumél je dan...

Ali veste, da je zefir zapaden veter? In dan se rodi na vzhodu, kajne? Je li torej upravičeno reči: zefir je zašumél (t. j. prinesel) dan? — Tudi mi ni jasno, kako si zefir predstavljate, ker pravite: vesel je zašumel; si ga li mislite kot mladeniča, vedrega obličja, nosečega v prtu cvetlice in sadeže, kakor so si ga mislili grški kiparji? Pesmica ima pa še eno hibo: nedostaja ji ritma, ki je bistven pogoj vezane besede. V prvi kitici namreč se menjavata anapest in jamb, v drugi nam pa kar naenkrat udarijo na uho (1. in 3. vrstica) troheji! Ali povsod rastoči — ali povsod padajoči ritem, vse skupaj pa ne gre. — Vprašal bi Vas še, čemu